
Tong Ho: The Scenario of Phuket's Pro-Active Citizens for Supporting the Artificial Intelligence Cities Challenge

Wanlapa Intarong*

M.S.(Geography), Lecturer

Social Studies Program, Faculty of Education, Phuket Rajabhat University

*Corresponding author: wanlapa.i@pkru.ac.th

Received: March 28, 2023/ Revised: May 29, 2024/ Accepted: June 10, 2024

Abstract

The study of pro-active citizen is the production of citizens in a technologically changing society in the digital society. Technology and humanity are intertwined and society must rely on technology as an engine to propel growth and evolution to a city of change or artificial intelligence city by using the concept of the future as a driving tool for making predictions about the future leading to pro-active citizens of Phuket "Tong Ho" to support sustainable living in the artificial intelligence society through education to build citizenship by promoting the development of the characteristics of pro-active citizens of Phuket in the artificial intelligence city with advanced and intelligent digital skills and innovations under the concept of developing a livable modern city and sustainability by having four characteristics: 1) Awareness of the identity of a good person 2) Respect for democracy 3) Realization of digital knowledge and skills 4) Applying soft skills systematically by presenting the scenario of a pro-active citizens "Tong Ho" to accommodate the Artificial intelligence cities challenge, it serves as a preparation guideline to address future changes. It relies on current environmental factors and past experiences to project towards the scenario of a pro-active citizens "Tong Ho" to support sustainable living in the Artificial intelligence society challenge.

Keywords: Scenario, Pro-Active Citizenship, Tong Ho, Artificial Intelligence Cities

ตงห่อ: อนาคตภาพของความเป็นพลเมืองก้าวหน้าภูเก็ต เพื่อรองรับความท้าทายเมืองปัญญาประดิษฐ์

วัลลภา อินทรพงศ์*

วท.ม (ภูมิศาสตร์), อาจารย์

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

*ผู้ประสานงาน: wanlapa.i@pkr.ac.th

วันรับบทความ: 28 มีนาคม 2566/ วันแก้ไขบทความ: 29 พฤษภาคม 2567/ วันตอบรับบทความ: 10 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาพลเมืองก้าวหน้า (Pro-Active Citizen) เป็นการสร้างพลเมืองในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคสังคมดิจิทัล ความเป็นมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ซึ่งจะต้องใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกขับเคลื่อนการเติบโตและวิวัฒนาการของสังคมสู่เมืองของการเปลี่ยนแปลง หรืออาจเรียกว่าเมืองปัญญาประดิษฐ์ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดอนาคตภาพเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน สำหรับการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต หรือเชื่อมโยงกับความเป็นจริงตามที่คาดหวังไว้ในอนาคต นำสู่การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองก้าวหน้าภูเก็ต หรือ “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ ผ่านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง โดยการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้าภูเก็ต ในเมืองปัญญาประดิษฐ์ที่มีทักษะดิจิทัลและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน จะต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ 1) สำนึกในอัตลักษณ์ของคนดี 2) เคารพในวิถีประชาธิปไตย 3) ตระหนักถึงความรู้ และทักษะดิจิทัล 4) ประยุกต์ใช้ทักษะ Soft Skills อย่างมีระบบ โดยที่นำเสนอเกี่ยวกับอนาคตภาพของความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับความท้าทายเมืองปัญญาประดิษฐ์ เป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อวางแผนรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยปัจจัยแวดล้อมจากปัจจุบัน และเรื่องราวที่ผ่านมาในอดีต ในการทำนายข้อเสนออนาคตภาพของความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: อนาคตภาพ พลเมืองก้าวหน้า ตงห่อ เมืองปัญญาประดิษฐ์

บทนำ

อนาคตศึกษา คือ การวางแผนรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยปัจจัยแวดล้อมจากปัจจุบัน และเรื่องราวที่ผ่านมาในอดีต การคิดเชิงอนาคตจึงเป็นทักษะหนึ่งในการนำเรื่องราวในอดีตและปัจจุบันมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตอย่างเป็นระบบ (Mangkhang & Timcharoen, 2022) การพยากรณ์หรือการคาดการณ์อนาคตช่วยให้สามารถมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคต เมื่อโลกจะเปลี่ยนจากศตวรรษ การเตรียมพลเมือง สู่อุตสาหกรรมใหม่ของความเป็นพลเมือง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคต (Dameri & Cocchia, 2013) การสร้างความเป็นพลเมืองและความเป็นพลโลกจึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ดังเห็นได้จากองค์การสหประชาชาติ โดยนายบัน คี มูน (Ban Ki-moon) เลขาธิการสหประชาชาติ ได้มีแถลงการณ์ในหัวข้อ “Global Education First Initiative: GEFI” โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งกล่าวถึงการเตรียมความรู้ด้านนวัตกรรมความสามารถในการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองของโลกในอนาคต เพื่อรองรับการเพิ่มขีดการแข่งขันระดับนานาชาติ เนื่องจากประชากรโลกมากกว่า 54% อาศัยอยู่ในเมืองที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต และคาดว่าอัตราส่วนนี้จะเพิ่มขึ้นเป็น 66% ภายในปี 2593

ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียได้ตื่นตัวต่อการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะเช่นกัน เช่น ประเทศญี่ปุ่น ที่พัฒนาเมืองโตเกียว โยโกฮามา เกียวโต และโอซาก้า เป็นเมืองสีเขียว (Green city) มีเป้าหมายเพื่อสร้างสุขภาพและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในเมืองด้วยการสร้างพื้นที่สีเขียว จัดระบบนิเวศ ส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกาย กรองอากาศ เพิ่มออกซิเจน ขจัดมลพิษ ลดทอนเสียงและลดอุณหภูมิ (Mesupnikom, 2019) หรือประเทศจีนที่มุ่งพัฒนาเมืองอัจฉริยะในมณฑลต่าง ๆ มากกว่า 300 เมือง เพื่อเตรียมเมืองสำหรับอนาคต เช่นเดียวกับประเทศเกาหลีที่พัฒนาเมืองปูซานเป็นเมืองสีเขียว ด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมโดยมีคุณภาพชีวิต สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และการบริหารจัดการที่ดี

โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย อย่างชาญฉลาด ในการยกระดับการบริหารจัดการพัฒนาเมืองใหม่

เช่นเดียวกับประเทศไทยที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ การเตรียมการเป็นพลเมืองจึงจำเป็นเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในภายภาคหน้า ดังแนวคิดของ Mangkhang & Kaewpanya (2022) ที่กล่าวว่า “โลกได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นปรับตัวให้เข้ากับสังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมด้วยการเตรียมความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองโลกในอนาคต จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกประเทศควรผลักดัน” รวมถึงควรตระหนักถึงความจำเป็นและคุณค่าของความเป็นพลเมืองในฐานะเป็นกำลังหลักที่ขับเคลื่อนประเทศให้อยู่รอดและก้าวพ้นวิกฤตการณ์ต่าง ๆ บนฐานคิดที่ว่าเมื่อประชาชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพ และเป็นฐานรากของสังคมเข้มแข็งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Jaratmatusorn & Siriwong, 2018) ในขณะเดียวกันอิทธิพลของเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่อสังคมยังส่งผลให้เกิดรูปแบบใหม่ของชุมชน เมือง และสังคม สู่อการเป็นเมืองดิจิทัลที่มีความสำคัญกับความท้าทายต่าง ๆ ด้าน ICT และปัญญาประดิษฐ์ โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้วิเคราะห์จากมุมมองของการศึกษานวัตกรรม (Echeverría & Tabarés, 2017)

บริบทความเป็นพลเมืองที่สามารถรองรับสังคมเมืองปัญญาประดิษฐ์ จึงเป็นประเด็นที่ทุกประเทศควรมุ่งให้ความสนใจ เมื่อพิจารณาเชิงลึกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านพลเมืองพบว่า เด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา เนื่องจากเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งเพราะต้องเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในภายภาคหน้า ดังคำกล่าวที่ว่าเด็กเป็นเสมือนกล้าไม้ที่รอวันเติบโตเป็นไม้ใหญ่ที่ให้คุณค่าแก่ระบบนิเวศในอนาคต (Changkid, 2019) ดังนั้น การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพเป็นทั้งคนเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความสามารถรู้เท่าทันนวัตกรรมในอนาคต พร้อมทั้งมีความสุขในการใช้ชีวิตในสังคม จึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งที่ควรมุ่งเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวเพื่อรองรับสังคมเมืองปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นถึงความสำคัญต่อการศึกษาถึงอนาคตภาพของความเป็น

พลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับสังคมเมืองปัญญา ประดิษฐ์ โดยการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นสากล ทั้งด้าน เทคโนโลยีเข้ากับการเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของพื้นที่ ในจังหวัดภูเก็ต โดยน่านิยามพลเมือง “ตงห่อ” ของเกาะ ภูเก็ต ซึ่งในนิยามของคำว่า “ตงห่อ” เป็นภาษาถิ่นของ จังหวัดภูเก็ตที่ได้นิยามความหมายของคำว่า “เด็กตงห่อ” ไว้คือ “เด็กเก่ง ดี มีสุข มีสมรรถนะ สามารถอยู่ร่วมกับ ชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม” โดยที่เด็กตงห่อจะกล่าว ถึงการเป็นคนดีในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และกตัญญู การสร้างเด็กภูเก็ตให้เป็นคน “ตงห่อ” หรือเป็นคนดี ตามสโลแกนภูเก็ต ภายใต้สโลแกน “สร้าง เด็กภูเก็ตให้ตงห่อ เพียงพอด้วยหลักคิด ไกลชิดวัฒนธรรม ประเพณี รักศักดิ์ศรีพูดจาภาษาถิ่น เป็นการวางรากฐาน ความรู้และการศึกษาสำหรับเยาวชนภูเก็ต สิ่งสำคัญคือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อ สร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ (Thongmang, 2019) ด้วยเหตุนี้ได้กลายเป็นโจทย์การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ จังหวัดภูเก็ตเพื่อให้เยาวชนเป็นฐานสำคัญในการพัฒนา เป็นพลเมืองจังหวัดภูเก็ต จึงได้ปรับนำมาเป็นฐานคิด ในการศึกษาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองก้าวหน้า ในบริบทพื้นที่เกาะ ภายใต้แนวคิดอนาคตวิทยา ที่มอง เรื่องของการวางแผนรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะ เกิดขึ้นในอนาคตโดยอาศัยปัจจัยแวดล้อม จากปัจจุบัน และเรื่องราวที่ผ่านมาในอดีต เพื่อนำไปสู่ข้อเสนออนาคต ภาพของความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับ การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ต่อไป

“ตงห่อ” กับบริบทเชิงพื้นที่ของพลเมือง เกาะภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจาก พื้นที่อื่นอย่างชัดเจนนั่นคือ ลักษณะทางกายภาพของ พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเกาะ อยู่ทางภาคใต้ฝั่งอันดามัน เกาะภูเก็ตมีภูมิประเทศแบบหนึ่งที่มีน้ำทะเลล้อมรอบ เกาะเล็ก ๆ ที่มีผู้คนตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ภูเก็ตเป็นเกาะชายฝั่งที่ถูกตัดขาดจากแผ่นดิน แต่มี ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีความหลากหลายทั้งทรัพยากรป่าไม้ที่มีทั้งป่าชายหาด ป่าพรุ ป่าบก และป่าชายเลน พื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นอุทยาน แห่งชาติ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ธาตุ และทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งทะเล ด้านความเป็นเมืองของภูเก็ต

โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว เป็นหลัก เนื่องจากธรรมชาติที่งดงาม รวมถึงเสน่ห์ทาง วัฒนธรรมย่านเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งเต็มไปด้วยสถาปัตยกรรม ของอาคารบ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์ บรรยากาศคลาสสิก ในการนั่งทานอาหารถิ่น และศิลปะริมถนนหรือสตรีทอาร์ต ที่ซ่อนตัวอยู่ในย่านเมืองเก่าส่งผลให้เกิดการขยายตัว ของเมืองที่มีพื้นที่เป็นเกาะ ที่มีพื้นที่จำกัดจนทำให้พื้นที่ ระหว่างเมืองกับชนบทไม่สามารถแยกออกจากกันได้เมื่อ ถูกมองในแง่ภูมิศาสตร์ จังหวัดภูเก็ตเป็นหนึ่งใน จังหวัดที่มีความหลากหลาย เกิดการผสมผสานกัน ของคนพื้นเมืองชาวจีน ชาวอินเดียและชาวตะวันตก ต่างเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดภูเก็ต นำมาสู่การเกิด วัฒนธรรมข้ามชาติในจังหวัดภูเก็ต ทั้งด้านการสร้าง ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การ ประกอบอาชีพ ด้านภาษาและวัฒนธรรม การรับเอา วัฒนธรรมเข้ามามีการปรับให้เข้ากับความเป็นเมืองภูเก็ต การเป็นเมืองในพื้นที่เกาะภูเก็ตเกิดขึ้นจากการแปลง สภาพประชากร กระบวนการผลิต และสภาพแวดล้อม ทางสังคมการเมืองเศรษฐกิจชนบทไปสู่เศรษฐกิจเมือง ที่มีการรวมตัวบนพื้นที่ค่อนข้างจำกัด สิ่งที่ตามมาคือ เกิดการรวมตัวของประชากรในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่ง นอกจากคนท้องถิ่นดั้งเดิมแล้วยังยังประกอบด้วยกลุ่ม ประชากรแฝงที่เข้ามาประกอบอาชีพในจังหวัด จนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการร่วมกัน และส่งผล ต่อการขยายตัวของพื้นที่ เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม โดยการร่วมมือกับประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าขององค์ความรู้ที่แท้จริงนำไปสู่แนวทางการ ยกระดับคุณค่าขององค์ความรู้ของท้องถิ่น โดยที่ยังคง ยึดมั่นในวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มคนท้องถิ่นที่อยู่อาศัย มาตั้งแต่บรรพบุรุษที่ยังคงเข้มแข็ง ดังที่ Napasupha (2004) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ มีความสำคัญในแง่ของจิตใจ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และ ความภาคภูมิใจ ทั้งยังเป็นพลังที่ทำให้เกิดแรงผลักดัน ให้มีการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนและประเทศชาติ แต่ใน ขณะเดียวกันโลกก็หมุนอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลง ย่อมเกิดการเรียนรู้กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เหมือนการนำ วัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมต่างชาติมาอยู่ร่วมกัน เป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลงตัว พื้นที่ภูเก็ต ศึกษาจึงเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะความหลากหลายทาง

วัฒนธรรม ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และภาษา และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองหลากหลายวัฒนธรรมในภูมิภาคที่ยังคงสะท้อนความเป็นภูเก็ตอย่างอัตลักษณ์ “ตงห่อ”

“ตงห่อ” เป็นอัตลักษณ์พลเมืองภูเก็ตที่สะท้อนการเป็นคนดี คำว่า “ตงห่อ” เป็นภาษาถิ่นที่มาจากการอพยพเข้ามาของคนจีนในจังหวัดภูเก็ตนั้น หมายถึง การเป็นคนดีในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และมีคุณธรรมจริยธรรมในวิถีการดำเนินชีวิต “ตงห่อ” เป็นการสร้างเอกลักษณ์ค่านิยมคนภูเก็ตให้เป็นคนดี ภายใต้สโลแกน “สร้างคน ภูเก็ตให้ตงห่อ เพียงพอด้วยหลักคิด ไกล่ชีวิวัฒนธรรม ประเพณี รักศักดิ์ศรี กตัญญูรู้คุณ ซื่อสัตย์ สุจริต พอเพียง มีวินัย จิตอาสา” ปลุกฝังให้เยาวชนสร้างภูมิคุ้มกันแก่ตนเอง ครอบครัว ซึ่งครอบครัวเป็นพื้นฐานแรกในการส่งเสริมให้เกิดความเป็น “ตงห่อ” เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้ว่าโลกจะมีการเปลี่ยนผ่านโดยมีเทคโนโลยีเข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแต่ก็ยังคงขับเคลื่อนควบคู่กันไประหว่างความเป็นพลเมือง “ตงห่อ” ภูเก็ต กับการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเข้ามาของเมืองอัจฉริยะ สู่เมืองปัญญาประดิษฐ์บนพื้นที่เกาะที่มีอัตลักษณ์ ความหลากหลายของภูเก็ตกับเมืองปัญญาประดิษฐ์

ภูเก็ตกับเมืองปัญญาประดิษฐ์

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมมนุษย์ หลาย ๆ ประเทศทั่วโลกต่างมองเห็น และให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ สร้างประสิทธิภาพในการทำงานและกระบวนการผลิต ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญและขับเคลื่อนประเทศให้เท่าทันโลกที่กำลังหมุนไป รัฐบาลจึงมีนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลหรือ Digital Economy เพื่อให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขันทัดเทียมนานาชาติโดยมีการวางแผนทางพัฒนาผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

เป็นต้นมา รวมถึงแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy) ที่มุ่งพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครอบคลุมทั่วประเทศ พัฒนาบริการภาครัฐผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และพัฒนาบุคลากรด้านไอซีทีเพื่อมุ่งไปสู่การเป็น Digital Thailand

เมื่อกล่าวถึง ปัญญาประดิษฐ์ Artificial Intelligence (AI) ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ได้นิยามความหมายไว้ว่า ระบบที่สามารถปรับตัวและเรียนรู้ได้จากข้อมูลและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อประมวลผลออกมาได้เสมือนการประมวลผลด้วยสติปัญญาของสิ่งมีชีวิต และปัญญาประดิษฐ์ยังหมายถึง โปรแกรมที่มนุษย์เขียนขึ้นเพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงานเลียนแบบพฤติกรรมและคิดวิเคราะห์ที่ได้แบบมนุษย์ จนถึงการโต้ตอบกับมนุษย์ได้ เป็นปัญญาที่มนุษย์สร้างให้คอมพิวเตอร์ทำงานซึ่งเป็นระบบประมวลผลของคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีการวิเคราะห์เชิงลึกคล้ายความฉลาดของมนุษย์และสามารถก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นการกระทำได้ (Pheukhom, Tuntisivakul & Angsuchetthanond, 2024) โดยที่ได้มีการนำความเป็นปัญญาประดิษฐ์มาพัฒนาร่วมกับการสร้างเมืองปัญญาประดิษฐ์ อย่างที่เกิดขึ้นในโครงการ “เมืองปัญญาประดิษฐ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” (Thammasat AI City for Innovation, Digitalization and Sustainability) เพื่อสร้างเสริมความร่วมมือทางด้านการวิจัยและพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม โดยนำผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่วิจัยมาทดสอบเพื่อพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ให้เป็นเมืองปัญญาประดิษฐ์ (AI City) โดยที่จะดำเนินภายใต้กรอบหลัก 3 ด้าน คือ 1.การจัดการความปลอดภัยเมือง (Safe City) 2.การจัดการจราจรอัจฉริยะ (Smart Mobility) และ 3.การจัดการสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) ซึ่งมองว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายในทั้งเรื่องของคน ระดับการศึกษา อาชีพ เชื้อชาติ และที่สำคัญที่สุดของความเท่าเทียมกันทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส จึงเป็นแนวทางในการสร้างเมืองเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือเมืองในอนาคต และในต่างประเทศอย่างประเทศจีน ในเขตพื้นที่เซี่ยงไฮ้

นำเทคโนโลยีสมองกลมาใช้ในการวางผังเมืองและการก่อสร้างอาคารในเขตเมืองใหม่ เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ด้านการแพทย์และสุขภาพ การคมนาคมสมัยใหม่ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ด้วยปัญญาประดิษฐ์จะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในสังคมมนุษย์ เนื่องจากเข้ามาอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ในหลาย ๆ ด้านเข้ามาแทนที่ และทำกิจกรรมมากขึ้นเมืองกับสังคมเปลี่ยนไป จึงเกิดผลกระทบและผลลัพธ์ที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งระบบการปกครอง การคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ ระบบการเงินการธนาคาร การสื่อสาร โทรคมนาคม นวัตกรรมทางการแพทย์ งานด้านศิลปศาสตร์ ซึ่งรวมไปถึงแนวคิดที่มีผลกระทบต่อความเชื่อและศาสนา อาชีพที่ทำงานซ้ำ ๆ เดิม ๆ (Phrakhrupalad Thanrob Jotivaso (Wongsa), 2021) ทั้งนี้จะต้องมีการเตรียมความพร้อมพลเมืองที่จะต้องอยู่ในสังคมเมืองปัญญาประดิษฐ์ ก็เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และรู้จักการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ รวมถึงมีจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ตระหนักรู้และสำนึกในความรับผิดชอบต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์อันเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาพลเมืองโลกในสังคมไร้พรมแดน

จังหวัดภูเก็ต ถือเป็นหนึ่งจังหวัดที่สภาพการณ์ปัจจุบันของเทคโนโลยี สามารถพัฒนาสู่เมืองอัจฉริยะ (Smart City) ความท้าทายของเมืองภูเก็ต คือการที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความไม่แน่นอน มีความอ่อนไหวสูง ไม่ยั่งยืน (Unsustainable) ประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Disruptive Technology) ส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว จังหวัดจึงมีนโยบายผลักดันให้เมืองภูเก็ตเป็นเมืองอัจฉริยะ ภายใต้วิสัยทัศน์หลัก (Key Vision) ในการขับเคลื่อน คือ Smile, Smart and Sustainable Phuket ด้วยแผนพัฒนา Smart City ในบริบทของจังหวัดภูเก็ต 7 ด้าน ได้แก่ Smart Tourism, Smart Safety, Smart Environment, Smart Economy, Smart Health Care, Smart Education, Smart Governance (Phuket City Municipality, 2018) ซึ่งการที่นำไปสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) สมบูรณ์แบบจะต้องมีองค์ประกอบ 7 อย่างข้างต้นที่กล่าวมา

จากแผนการพัฒนากฎเกณฑ์ข้างต้น หากมองในมิติของการคิดเชิงอนาคต ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการคิดในระดับสูงที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล เป็นความสามารถในการฉายภาพแนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อาจมองได้ว่าในอนาคตกฎเกณฑ์จะกลายเป็นสังคมเมืองปัญญาประดิษฐ์ นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้วิถีของมนุษย์ และพยายามทำตัวเหมือนมนุษย์ เป็นเครื่องมือ เทคโนโลยี อุปกรณ์ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้ได้ระดับที่ทำหน้าที่เป็นมนุษย์ ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ การให้เหตุผล การอนุมานจากข้อมูล และการคิดด้วยวิธีแก้ปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปัญญาประดิษฐ์ จะช่วยให้การดำเนินชีวิตของพลเมืองสะดวก ปลอดภัย และรวดเร็วขึ้น โดยเมืองปัญญาประดิษฐ์จะเป็นเมืองที่รวมเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ากับชีวิตประจำวันของพลเมือง ซึ่งคนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตและมีกิจกรรมส่วนใหญ่สัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยี หรือข้อมูลของเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน ในอนาคตปัญญาประดิษฐ์จะเป็นตัวขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองสู่เมืองปัญญาประดิษฐ์

หากพิจารณาถึงศักยภาพด้านพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ตต่อการขับเคลื่อนสู่เมืองปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่เล็ก แต่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เช่น โครงข่ายด้านการสื่อสารที่ทั่วถึง รวดเร็ว มีความเสถียรสูง เป็นหนึ่งในเมืองที่ถูกกำหนดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมแห่งอนาคตสำหรับธุรกิจเทคโนโลยีขั้นสูง ที่จะช่วยสร้างความแข็งแกร่งด้านอุตสาหกรรมให้เกิดขึ้นทั้งระบบ สภาพการณ์ดังกล่าวจึงเป็นโอกาสที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะสู่เมืองปัญญาประดิษฐ์ให้ประสบความสำเร็จเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนเมือง และสร้างความยั่งยืนของเมืองภูเก็ต (Chitmittrapap et al., (2022)

ในขณะเดียวกันหากพิจารณาถึงศักยภาพด้านการจัดการเมืองที่ชาญฉลาดอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางที่จำเป็นและมีความต้องการมากที่สุดต่อการพัฒนาเมืองสู่เมืองปัญญาประดิษฐ์ (Myeong, Jung & Lee, 2018) ประกอบกับการส่งเสริมเมืองด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย พึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) (Masnikosa, 1998) สร้างเครือข่ายที่เชื่อมต่อกันอย่างดีในกลุ่มพลเมือง และผู้ให้บริการต่าง ๆ เพื่อให้สังคมมีความเข้มแข็งและเหนียวแน่น

อย่างยั่งยืน (Mathur & Modani, 2016) พบว่า จังหวัดภูเก็ตมีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตได้ดำเนินการตามนโยบายพัฒนาเมืองสู่เมืองอัจฉริยะ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล โดยคำนึงถึงสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเมืองสู่เมืองปัญญาประดิษฐ์ ที่มุ่งเน้นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเกิดใหม่ของเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างรวดเร็ว อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการไปสู่อะบบนิเวศเมืองดิจิทัลใหม่ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการนำเอาแอปพลิเคชันบล็อกเชนในวงกว้างช่วยแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดการความเสี่ยง การบริการทางการเงิน สกุลเงินดิจิทัล และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things) ไปจนถึงบริการสาธารณะและสังคม รวมถึงด้านความปลอดภัยและสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของพลเมืองในอนาคต (Singh et al., 2020)

นอกจากนี้การพัฒนาภูเก็ตสู่เมืองปัญญาประดิษฐ์ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองและการสร้างพลเมืองเพื่อรองรับสังคมเมืองปัญญาประดิษฐ์ ทั้งนี้เพื่อขยายขีดความสามารถในการเป็นพลเมืองสู่พลเมืองอัจฉริยะทางดิจิทัล (Atif et al., 2017) รวมถึงต้องพัฒนาสังคมในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Kile, 2013) ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยการเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของพลเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการปฏิบัติ โดยต้องพัฒนาลงลึกถึงฐานรากของคนในสังคม ทั้งในระดับวัฒนธรรมและจิตสำนึก เน้นให้คนในสังคมมีส่วนร่วมการพัฒนา หลักการที่สำคัญที่สุดของการสร้างการมีส่วนร่วม คือ การกระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่สังคม จูงใจให้คนในสังคมเปลี่ยนวิถีชีวิต และตัดสินใจเข้าร่วมการพัฒนาสังคมอย่างจริงจัง ดังนั้น จังหวัดภูเก็ตควรสื่อสารกับพลเมืองอย่างสร้างสรรค์ ภายใต้ความรับผิดชอบและกรอบจริยธรรมที่แข็งแกร่ง โดยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นแค่ตัวขับเคลื่อนให้เข้าสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เปิดโอกาสให้พลเมืองได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสร้างสรรค์ร่วมกันอย่างหลากหลายและมีความเข้าใจแนวคิดปัญญาประดิษฐ์พื้นฐานในระดับที่เหมาะสม (Crockett, Colyer & Latham, 2021)

คุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้า “ตงท้อ” ในเมืองปัญญาประดิษฐ์

ในการศึกษาพลเมืองก้าวหน้า (Pro-Active Citizen) นับเป็นมาตรฐานหนึ่งของพลเมืองในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการศึกษาในยุค Thailand 4.0 ซึ่งต้องบ่มเพาะให้พลเมืองสามารถแสดงความสามารถเชิงประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรม ตามครรลองกฎหมายให้ใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างปลอดภัย ถูกกฎหมาย ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อในรูปแบบที่ปลอดภัย รับผิดชอบ และมีจริยธรรม โดยความเป็นพลเมืองก้าวหน้านั้นจะต้องเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย (Mangkhang & Kaewpanya, 2022) ในโลกปัจจุบันที่การแปลงเป็นดิจิทัลเป็นกลไกขับเคลื่อนการเติบโตและวิวัฒนาการของสังคม ปัญญาประดิษฐ์ถูกใช้ในหลากหลายสาขา เช่น การเคลื่อนไหวและการประมวลผลภาพ (การจดจำใบหน้า การเก็บถาวรอัตโนมัติ การแปลเป็นภาษาท้องถิ่น การเข้ารหัส ฯลฯ) ที่สะท้อนให้เห็นสังคมในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสร้างความท้าทายให้กับคนในสังคมทุกช่วงวัย สังคมดิจิทัลเป็นสังคมที่ทำให้มนุษย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงและผสมผสานกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือแม้แต่การทำธุรกรรมทางการเงิน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีส่วนในการขับเคลื่อนให้เกิดเป็นสังคมดิจิทัล ด้วยเหตุนี้ คุณลักษณะของพลเมืองสังคมยุคดิจิทัลในเมืองปัญญาประดิษฐ์ จึงควรมีคุณลักษณะเป็นพลเมืองที่มีทักษะดิจิทัล สามารถใช้ชีวิตในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ ในขณะเดียวกันยังคงมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่สะท้อนมาจากคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก (Bouayach, 2021)

คุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้าในเมืองปัญญาประดิษฐ์ นอกจากควรมีคุณลักษณะเป็นพลเมืองที่มีทักษะดิจิทัลที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย และชาญฉลาดแล้ว ควรมีคุณลักษณะของการบริหารจัดการเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยจะต้องพัฒนาให้ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน

ด้านเศรษฐกิจ ด้านพลเมือง ด้านการดำรงชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านระบบการขนส่ง ด้านพลังวิทย์ที่มันได้เปลี่ยนชีวิตงาน และด้านการบริหารงานจากภาครัฐ (How et al., 2021)

จากการศึกษาบทความวิชาการ พบการนำเสนอแนวคิดพลเมืองก้าวหน้าในมิติของพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizens) เช่น Rooy (2015), Ribble (2015), Pardo (2017), Opengov (2019), Bryony (2007), Parker (2021), Mangkhang & Kaewpanya (2021) and Mangkhang & Kaewpanya (2022) โดยที่งานเหล่านี้ได้นิยามคำเรียกพลเมืองในสังคมว่า “Pro-Active Citizenship” ในที่นี้ผู้เขียนได้นิยามชื่อเป็นภาษาไทยว่า “พลเมืองก้าวหน้า” และสามารถนำเสนอคุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” ในเมืองปัญญาประดิษฐ์ได้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สำนึกในอัตลักษณ์ของคนดี กล่าวคือ การเป็นคนดีในทุก ๆ ด้าน เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และความกตัญญู มีคุณธรรมจริยธรรม สร้างเอกลักษณ์ ค่านิยมคนภูเก๊ต ไกล่ชีวิตวัฒนธรรมประเพณี รักศักดิ์ศรี กตัญญูรู้คุณ ซื่อสัตย์ สุจริต พอเพียง มีวินัย และมีจิตอาสา การสร้างภูมิคุ้มกันต่อตนเอง ครอบครัว เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรมโดยมีเทคโนโลยีเข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2. เคารพในวิถีประชาธิปไตย กล่าวคือ การเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายและกติกาสังคม การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น โดยยึดหลักความเสมอภาค และเท่าเทียมกันตามหลักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก คือ การมีระเบียบวินัย รับผิดชอบต่อหน้าที่

มีความเสียสละ มีจิตสาธารณะ และเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม

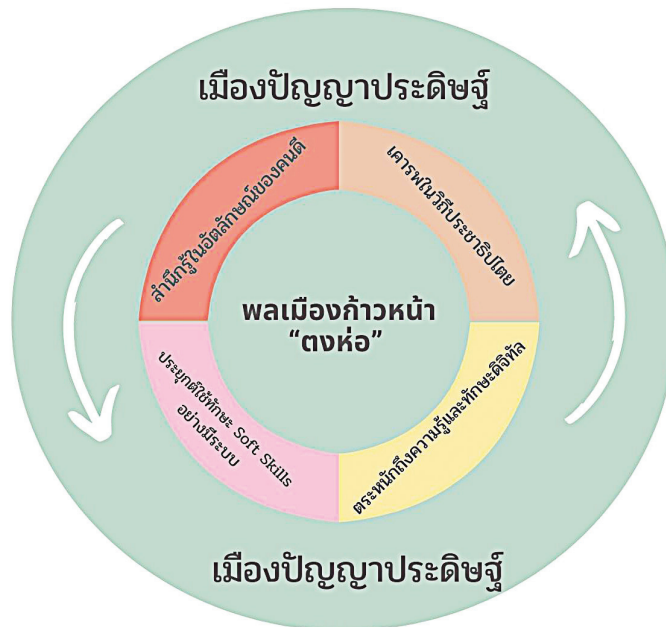
3. ตระหนักถึงความรู้ และทักษะดิจิทัล กล่าวคือ มีความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ มีวิจารณญาณและรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีทักษะดิจิทัล มีความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดเก็บและสร้างความรู้ การสื่อสารและเผยแพร่สารสนเทศดิจิทัล รวมถึงมีมารยาทดิจิทัล ที่กล่าวถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะต่อการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การตระหนักถึงความปลอดภัยในการใช้ข้อมูลข่าวสาร การจัดการกับการคุกคามและรักษาความปลอดภัย การบริหารจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานทั้งไว้บนโลกออนไลน์ การทำความเข้าใจว่าพื้นที่ออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะที่ใช้ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ อย่างมีจริยธรรม ซึ่งจะต้องมีขอบเขตในการใช้และมีแนวทางปฏิบัติที่ดีร่วมกัน

4. ประยุกต์ใช้ทักษะ Soft Skills อย่างมีระบบ กล่าวคือ มีทักษะทางสังคมที่ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคมดิจิทัล ได้แก่ ทักษะการปรับตัวและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสารและการจัดการตนเอง บนพื้นฐานความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ สามารถแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย ทักษะการคิดเชิงระบบ สามารถจัดลำดับความสำคัญ วางแผน กำหนดเวลา จัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากคุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” ในเมืองปัญญาประดิษฐ์ 4 ประการข้างต้น สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1

คุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” ในเมืองปัญญาประดิษฐ์

โดยที่เมื่อมองคุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” ในเมืองปัญญาประดิษฐ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. สำนึกในอัตลักษณ์ของคนดี 2. เคารพในวิถีประชาธิปไตย 3. ตระหนักถึงความรู้ และทักษะดิจิทัล 4. ประยุกต์ใช้ทักษะ Soft Skills อย่างมีระบบ สร้างความท้าทายให้กับคนในสังคม โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดภูเก็ตที่กำลังเผชิญกับจุดเชื่อมโยงระหว่างความทันสมัย แต่ในขณะเดียวกันยังคงต้องรักษาไว้ซึ่งประเพณีท้องถิ่นอันดีงามท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม บทบาทสำคัญคือการสร้างพลเมืองที่อยู่ในสังคมเมืองปัญญาประดิษฐ์ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยง และผสมผสานกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีกับความ เป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” อย่างเช่นการใช้เทคโนโลยีมีส่วนช่วยในการลดการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดในพื้นที่เกาะ ภูเก็ตด้วยเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร โลกธุรกิจและบริการออนไลน์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนรูปแบบการศึกษาที่เปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริการทางด้านสุขภาพทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐ และการเพิ่มโอกาสด้านการประกอบอาชีพต่าง ๆ การปรับตัวเพื่อเป็นคน ในเมืองปัญญาประดิษฐ์

อนาคตภาพของความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ในสังคมปัญญาประดิษฐ์

การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ ต้องอยู่ภายใต้ฐานคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ยูเนสโกต้องการส่งเสริมการศึกษาเรื่อง พลเมืองโลก (GCED) ซึ่งพยายามปลูกฝังค่านิยม ทักษะ และพฤติกรรมในผู้คน โดยคำนึงถึงสำคัญของการเป็นพลเมืองโลกที่มีความรับผิดชอบ: ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการอุทิศตนเพื่อสันติภาพ สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (How et al., 2021) รวมถึงเป็นแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกันเพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่ (1) การพัฒนาคน (People) ให้มีความสำคัญกับการจัดปัญหา ความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม (2) สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้มีความสำคัญกับ

การปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกต่อไป (3) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ (4) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก และ (5) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน ทั้งนื่องค์การสหประชาชาติ ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อกำหนดให้เป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ ควรประยุกต์ใช้แนวคิดอนาคตภาพเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน เนื่องจากแนวคิดนี้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ สำหรับการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต หรือภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการตั้งสมมติฐานของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน ตามที่ได้คาดไว้อย่างมีเหตุผลว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Hartley, 1978) เป็นนวัตกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ เทคนิคเชิงวิธีการเพื่อพัฒนานักอนาคตศาสตร์รุ่นเยาว์ ในระบบการศึกษา แนวคิดอนาคตภาพทำให้ภาพที่คาดไว้มีโอกาสเกิดขึ้นจริง หรือเชื่อมโยงกับความเป็นจริงตามที่คาดหวังไว้ในอนาคต โดยควรพิจารณาดำเนินการผ่านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง เนื่องจากตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมากระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมเพื่อเปลี่ยนผ่านสถานะสมาชิกของสังคม จากประชาชนไทยเป็นพลเมืองไทย เป็นไปโดยปราศจากการจัดระบบทางความคิดอย่างแท้จริง ดังนั้นระบบการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) ที่มีการจัดการอย่างเหมาะสม จึงต้องเข้ามามีบทบาทและทำหน้าที่ในฐานะเป็นกลไกเสริมสร้างและผลักดันความสำเร็จของการสร้างความเข้มแข็งของความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้น เช่นเดียวกับการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ ในจังหวัดภูเก็ต โดยควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้

1. สร้างพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” ที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืนในสังคม

ปัญญาประดิษฐ์ โดยที่นำแนวทางการเรียนรู้แบบรู้แจ้งนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยที่มีการบูรณาการศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ ที่มีความเฉพาะในแต่ละเรื่องเพื่อนำมาสร้างความรู้ และสังสมประสบการณ์ มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมที่มีการปฏิสัมพันธ์ด้วยกัน ตลอดจนสิ่งแวดล้อม

2. สร้างทักษะการเป็นพลเมือง โดยทักษะสำคัญสำหรับพลเมือง (Civic Skills) หมายถึง ความสามารถในการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ไม่จำเป็นการสร้างสำนึกในอัตลักษณ์ของชนชาติ การปลูกฝังให้พลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เคารพในวิถีประชาธิปไตย รวมถึงการส่งเสริมทักษะดิจิทัล ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะ Soft Skills ได้อย่างมีระบบ

3. สร้างทัศนคติหรือเจตคติที่ดีต่อความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ ในการสร้างทัศนคติในพื้นฐานของการเป็นพลเมืองก้าวหน้า

4. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันหลักในสังคม ได้แก่ บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมความเข้มแข็งของความเป็นพลเมืองพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” ให้เกิดขึ้น เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ในจังหวัดภูเก็ต

แนวทางการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ในจังหวัดภูเก็ต ขอนำเสนอแนวคิดการศึกษาเพื่อชีวิตจริง (Real life Education) ซึ่งการศึกษาเพื่อชีวิตจริงเป็นการฝึกปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาตามแนวชีวิตจริง เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (Wien, 1995) กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อชีวิตจริง เป็นการกระตุ้นความสนใจ นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ สามารถนำไปออกแบบขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้ (Chaiwon & Nugultham, 2021)

1. ขั้นตอนการเลือกประเด็นปัญหา สิ่งที่น่าสนใจเพื่อที่ผู้สอนจะต้องสนับสนุนผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่ มีการจัดบรรยากาศการเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างกัน ทำให้

เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขวางขึ้น และมีความหลากหลาย นำไปสู่การเรียนรู้ที่ไม่ใช้วิธีบอกความรู้โดยตรง ส่งเสริมผู้เรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. ขั้นตอนการเตรียมแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และมีความหลากหลายโดยผู้สอนต้องมีการเตรียมข้อมูลความสามารถในการค้นพบสิ่งที่ต้องการแท้จริงในการเข้าถึงข้อมูล ให้โอกาสผู้เรียนในการศึกษาแสวงหาข้อมูล ทดลอง ใช้กระบวนการคิดกับข้อมูลที่ได้มา การเรียนรู้สภาพจริงทั้งการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เข้าใจชุมชนผ่านปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

3. ขั้นตอนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง สร้างการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะต้องให้โอกาสผู้เรียนได้มีโอกาสได้พบกับสถานการณ์จริงหรือสภาพแวดล้อมที่เหมือนจริง เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้ วิเคราะห์ ตัดสินใจและตรวจสอบผลของการตัดสินใจจากสถานการณ์ดังกล่าวด้วยตัวของผู้เรียนเอง เป็นการสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อม ลงมือศึกษาปรากฏการณ์ด้วยการสืบค้น ทดลองปฏิบัติ ภายใต้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

4. ขั้นตอนการสะท้อนคิด และการประเมินตามสภาพจริง การประเมินจากสภาพจริงมีผลต่อกระบวนการทางปัญญา กระบวนการคิด หรือกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการเรียนรู้ในสถานการณ์การเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับกระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้และเข้าใจ และการตรวจสอบความเข้าใจผ่านการสะท้อนคิดของผู้เรียน

การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ ในจังหวัดภูเก็ต โดยการวางทิศทางการพัฒนาพลเมืองของจังหวัดภูเก็ต ที่ขับเคลื่อนผ่านระบบการศึกษาโดยใช้หลักสูตรการศึกษาของชาติเป็นเครื่องมือหลัก ประกอบกับหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อทำให้เห็นถึงความสำคัญของ

จังหวัดภูเก็ตกับแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” จะต้องปลูกฝังผ่านการศึกษาในพื้นที่เกาะภูเก็ตอย่างจริงจัง นำไปสู่การจัดการเรียนการสอน ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริมหรือบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอเกี่ยวกับอนาคตภาพของความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับความท้าทายเมืองปัญญาประดิษฐ์ เป็นเพียงแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อวางแผนรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยปัจจัยแวดล้อมจากปัจจุบัน และเรื่องราวที่ผ่านมาในอดีต ในการทำนายข้อเสนอนาคตภาพของความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ในอนาคตต่อไป

บทสรุป

การสร้างพลเมืองในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในสังคมยุคสังคมดิจิทัล จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกขับเคลื่อนการเติบโต เพื่อวิวัฒนาการสังคมสู่เมืองของการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะนำสู่การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” เพื่อรองรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนในสังคมปัญญาประดิษฐ์ผ่านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง โดยการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของพลเมืองก้าวหน้า “ตงห่อ” ในเมืองปัญญาประดิษฐ์ ที่มีทักษะดิจิทัลและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน จะต้องมีความรู้และทักษะ 4 ประการ คือ 1) สำนึกรู้ในอัตลักษณ์ของคนดี 2) เคารพในวิถีประชาธิปไตย 3) ตระหนักถึงความรู้และทักษะดิจิทัล 4) ประยุกต์ใช้ทักษะ Soft Skills อย่างมีระบบ

References

- Atif, Y., Sergis, S., Sampson, D., & Mathiason, G. (2017). A cyberphysical learning approach for digital smart citizenship competence development. In *Proceedings of the 26th International Conference on World Wide Web Companion* (pp.397-405). ACM.
- Bouayach, A. (2021). Artificial intelligence & digital citizenship-For ethical AI that respects human rights. *Arribat-International Journal of Human Rights Published by CNDH Morocco*, 1(2), 131-140.
- Bryony, H. (2007). *Measuring active citizenship: A comparison of current development in international surveys*. <https://www.cret.or.jp/files/57c36dad1b77857dfabea3133ba99ad7.pdf>
- Bughin, J., Hazan, E., Ramaswamy, S., Chui, M., Allas, T., Dahlstrom, P., & Trench, M. (2017). *Artificial intelligence: the next digital frontier*.
- Chaiwon, T., & Nugultham, K. (2021). Phenomenon-based learning: integrated learning for enhancing learners's knowledge in real world. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 15(2), 251-263. [in Thai]
- Changkid, P. (2019). Community Mobilization, Sufficiency Way, Moken Ethnic Group, Koh Lao, Ranong Province. *Area Based Development Research Journal*, 11(5), 434-451. [in Thai]
- Chittmittrapap, P., Kerdwichai, R., Suksod, P., & Chantararatmanee, D. (2022). The Driving factors to the success of smart city development in Phuket Province. *Panyapiwat Journal*, 14(1), 188-202. [in Thai]
- Crockett, K., Colyer, E., & Latham, A. (2021). The Ethical Landscape of Data and Artificial Intelligence: Citizen Perspectives. In *2021 IEEE Symposium Series on Computational Intelligence (SSCI)* (1-9). IEEE.
- Dameri, R.P. & Cocchia, A. (2013). Smart City and Digital City: Twenty Years of Terminology Evolution, *X Conference of the Italian Chapter of AIS, ITAIS 2013*, ([pp. 1-8). Università Commerciale Luigi Bocconi, Milan (Italy).
- Echeverría, J., & Tabarés, R. (2017). Artificial intelligence, cybercities and technosocieties. *Minds and Machines*, 27(3), 473-493.
- Harlroyd, P., (1978). Change and Discontinuity: Forecasting for the 1980's. *Future*. 10(1), 31-43.
- How, M. L., Chan, Y. J., Cheah, S. M., Khor, A. C., & Say, E. M. P. (2021). Artificial Intelligence for Social Good in Responsible Global Citizenship Education: An Inclusive Democratized Low-Code Approach. In *Proc. of the 3rd World Conference on Teaching and Education* (pp.81-89).
- Jaratmatusorn, K., & Siriwong, P., (2018). *The Pattern and Strategies Active Citizen Education: Case study of the Western Young Active Citizen*. [Doctoral dissertation, Silpakorn University]. [in Thai]
- Kile, F. (2013). Artificial intelligence and society: a furtive transformation. *AI & society*, 28(1), 107-115.
- Mangkhang, C., & Kaewpanya, N. (2021). The Scenarios Perspective of Social Studies Pedagogy to Next Citizenship in the 22nd Century. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(8), 5172-5180.
- Mangkhang, C., & Kaewpanya, N., (2022). The Cultivating Digital Etiquette: Transformative Online Teaching Approach to Pro-Active Citizenship in the Social Studies Virtual Reality Classrooms. *Journal of Educational Innovation and Research*, 6(1), 204-214. [in Thai]

- Mangkhang, C., & Timcharoen. T, (2022). Futures studies process to creative learning design in design in history. *Journal of Education Burapha University*, 33(2), 1-13. [in Thai]
- Masnikosa, V. P., (1998). *The fundamental problem of an artificial intelligence realization*. Kybernetes
- Mathur, S., & Modani, U. S., (2016). Smart City-a gateway for artificial intelligence in India. In 2016 IEEE Students' Conference on Electrical, *Electronics and Computer Science (SCEECS)* (pp.1-3). Bhopal, India.
- Mesupnikom, N., (2019). Policy Determinants for Smart City Development of the Government of Japan. *Thammasat Journal of Japanese Studies*, 36(2), 001-016. [in Thai]
- Myeong, S., Jung, Y., & Lee, K. (2018). A study on determinant factors in smart city development: An Analytic Hierarchy Process Analysis. *Sustainability*, 10(2606), 1-17.
- Napasupha, C., (2004). *Thai culture and social change movements*. Chulalongkorn University. [in Thai]
- Opengov. (2019). *6 Ways to Foster Proactive Citizen Engagement*. <https://opengov.com/article/six-ways-to-foster-proactive-citizen-engagement/>
- Pardo, D. (2017). *Do you want to have a proactive attitude*. <https://ehorus.com/proactive-attitude>
- Parker, S. K. (2021). *Proactivity at Work*. <https://sites.google.com/site/profsharonparker/proactivity-research/measuring-proactive-behaviour>
- Pheukhom, A., Tuntisivakul. P., & Angsuchetthanond. C., (2024). Preparation for the Transition to Artificial Intelligence Technology (AI) Used to Provide Government Services. *Journal of Spatial Development and Policy*. 2(1), 47-64. [in Thai]
- Phrakhrupalad Thanrob Jotivaso (Wongsa), (2021). The buddhist ethical criteria towards the use of artificial intelligence. *Journal of Buddhist Studies*. 12(2), 29-38. [in Thai]
- Phuket City Municipality. (2018). *Local Development plan (2018-2022)*. <http://www.phuketcity.go.th/develop/showList?cid=53> [in Thai]
- Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in schools: Nine elements all students should know*. *International Society for Technology in Education*. [https://www.scirp.org/\(S\(vtj3fa45qm1ean45vffcz55\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=2346884](https://www.scirp.org/(S(vtj3fa45qm1ean45vffcz55))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=2346884)
- Rooy, D. V. (2015). *7 Ways to adopt a proactive mindset-p-and achieve success*. <https://www.inc.com/david-van-rooy/7-ways-to-adopt-a-proactive-mindset.html>
- Singh, S., Sharma, P. K., Yoon, B., Shojafar, M., Cho, G. H., & Ra, I. H. (2020). Convergence of blockchain and artificial intelligence in IoT network for the sustainable smart city. *Sustainable Cities and Society*, 63 (2020), 102434.
- Thongmang, T. (2029). Continuing the identify of the Phukat people. *Ratsadanusan*, 21 (200). 14-15. [in Thai]
- Wien, C. A. (1995). *Developmentally Appropriate Practice in" Real Life": Stories of Teacher Practical Knowledge*. Teachers College Press.